

Король Марина Геннадіївна,

курсант 4-го курсу навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Миронюк Тетяна Василівна**

ТЕНДЕНЦІЯ ТОРГІВЛІ ДІТЬМИ ЯК КОМПЛЕКСНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОГО СВІТУ

Свобода, перш за все людини, як біологічної та соціальної істоти – є однією з головних цінностей сучасного цивілізованого суспільства, а забезпечення недоторканності свободи особи – однією з головних функцій держави. Торгівля людьми у сучасному світі є одним із найбрутальніших масових порушень прав і свобод людини. Суспільна загроза торгівлі людьми, як надзвичайно небезпечного злочину, полягає в посяганні на невід’ємні права людини – право на повагу, на свободу та особисту недоторканність, свободу пересування і вільний вибір місця проживання, а інколи і право на життя.

За даними Міжнародної організації з міграції (МОМ), щороку в усьому світі торгівля, жертвами якої стають 1,2 млн. дітей, приносить прибуток обсягом в один мільярд доларів США. На сьогодні проблема торгівлі дітьми в Україні розглядається як складова торгівлі людьми в цілому або як складова системи захисту дітей від жорстокого поводження. Діти є особливою категорією жертв торгівлі чи іншої незаконної угоди щодо людини як найбільш незахищений і уразливий соціальний прошарок суспільства. Так, на території України, за даними Національної поліції, з початку 2017 року зафіксовано 12 випадків торгівлі неповнолітніми особами. Зокрема задокументовано 12 фактів незаконної угоди щодо неповнолітніх, з них 4 факти продажу новонароджених дітей, інші – це вчинені злочини щодо неповнолітніх, віком до 14 років [1].

Протягом шести місяців поточного року працівниками національної поліції виявлено 186 фактів торгівлі людьми, серед яких потерпілими є 9 неповнолітніх і 7 малолітніх дітей. За півроку було виявлено п’ять фактів торгівлі дітьми. У чотирьох випадках новонароджених продавали рідні – «матусі», ще в одному випадку – жінка вирішила здати свого 4-річного сина в – «оренду» для жебракування. Крім того, цього року поліція направила до суду

кримінальне провадження відносно батьків, які гвалтували свою малолітню донечку[2].

Однак, слід зазначити, що торгівля дітьми - один з найбільш латентних злочинів сучасності. Часто підставою для відкриття кримінального провадження стають повідомлення, опубліковані в пресі, зокрема при купівлі-продажу дитини, експлуатації дитини з метою трансплантації органів, коли в друкованих та електронних засобах інформації публікуються відповідні оголошення. Також підставами кримінальних проваджень можуть бути матеріали окремих журналістських розслідувань, що містять достовірну і об'єктивну інформацію про торгівлю дітьми. Серед заяв та повідомлень громадян у провадженнях про торгівлю дітьми слід виділити повідомлення батьків потерпілих або заяви самих потерпілих віком від 16 до 18 років, заяви та повідомлення громадян або посадових осіб, зокрема працівників органів опіки та піклування, медичного персоналу пологових будинків тощо. При цьому заяви батьків на перших порах можуть стосуватися не торгівлі людьми, а, як правило, зникнення дитини.

Отже, торгівля дітьми – це комплексна проблема. Потрапивши в ситуацію торгівлі дітьми, дитина постає перед загрозою фізичного, психологічного та сексуального насильства, побиття, згвалтування, примусової проституції, підневільної важкої праці, у тому числі в шкідливих умовах, нелегальної трансплантації органів, примусового жебрацтва, тощо [3, с. 16]. Шляхи потрапляння до тенет торгівців дітьми різні. Аналіз історій дітей, постраждалих від торгівлі людьми, свідчить, що ситуація, в яку вони потрапили, була здебільшого невідома та неочікувана ними. В більшості випадків зовнішньої торгівлі діти вирішують відправитись за кордон у намаганні покращити своє матеріальне становище та становище своїх батьків, набути впевненості та незалежності, побачити світ та відчутти досвід «гарного життя». Члени родини часто не відмовляють дітей, оскільки вони очікують грошових переказів одразу до початку роботи дитини. Іноді дітей експортують за кордон після того, як їх було залучено в торгівлі всередині країни [3 с. 18].

Вербують дітей, найчастіше пропонуючи їм такі види робіт, як торгівля на вулиці, домашня робота, робота в сільському господарстві, робота офіціанткою, танці. Проте на місці призначення їх примушують надавати секс-послуги, танцювати, жебракувати, розповсюджувати наркотики. Після прибуття дітям повідомляли, що вони мають відшкодувати та відпрацювати вартість проїзду, харчування, одягу та житла, таким чином втягуючи їх у боргову кабалу. На додаток, ці діти не отримують ні винагороди за працю, ні

навіть малої частини прибутку, який вони приносили. Дітям платять тютюном, наркотиками та алкогольними напоями. Вони працюють по 12 годин щодня, часто вночі. Їх ізольовано від контактів із сім'ями та знайомими. Основний спосіб втягнення дітей в торгівлю людьми – це пропонування привабливих умов.

З дітьми, які постраждали від зовнішньої торгівлі, поводяться більш жорстоко, ніж з тими, хто постраждав від торгівлі людьми в межах країни. Щоб забезпечити покірливість, демонструють інструменти покарань та зображення дітей, що вже стали об'єктами фізичного насилля. Ті, кого змусили займатись проституцією, часто перебували під впливом наркотиків. Значна частина дітей потрапляють в тенета торгівлі людьми за сприяння випадкових знайомих, іншими словами, через мережі посередників та постачальників, які не оформлені в легальні фірми. Як зазначають результати досліджень, характерною особливістю внутрішньої торгівлі дітьми є те, що часто «торговцями» або посередниками в торгівлі виступають члени родини, мати, батько, опікуни та близькі родичі [3, с. 19].

Ще однією з проблем є дитяча експлуатація в режимі «он-лайн», яка часто замовчується. Але мовчання – саме те, що потрібно злочинцям. Це дозволяє їм залучати до свого брудного бізнесу тисячі дітей в усьому світі. За даними італійського центру соціальних досліджень, лише в Україні створено понад 12 мільйонів зразків дитячого порно.

Попри зусилля органів державної влади, неурядових і міжнародних громадських організацій, торгівля дітьми та їх сексуальна, трудова експлуатація залишаються на сьогодні гострою соціальною та правовою проблемою для України.

Список використаних джерел

1. Торгівля дітьми в Україні: поліція оприлюднила ганебну статистику – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://znaj.ua/society/torgivlya-ditmy-v-ukrayini-policiya-oprylyudnyla-ganebnu-statystyku>.

2. Жахлива статистика: за півроку в Україні нарахували понад 100 випадків секс-експлуатації – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.5.ua/suspilstvo>.

3. Соціально-педагогічні основи захисту прав людини, протидії торгівлі людьми та експлуатації дітей: навч.-метод. посіб. / За заг. ред. К. Б. Левченко, Л. Г. Ковальчук. – 2-ге вид., доповн. і переробл. – Київ : ТОВ «Агентство «Україна», 2016. – 368 с.